

дуальна освіта, ефективно застосовуючись в розвинених країнах і успішно пройшовши апробацію в нашій державі, є одним із основних напрямків розвитку педагогічної науки в Україні взагалі, та системи підготовки фахівців безпілотної авіації зокрема.

Список використаних джерел:

1. Сідакова Л. В. Сущность и основные признаки дуальной модели обучения [Електронний ресурс] / Л. В. Сідакова // Образование и воспитание. – 2016. – № 2. – С. 62-64. – Режим доступу: <https://moluch.ru/th/4/archive/29/803/>.
2. Офіційний сайт Міністерства освіти і науки України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://mon.gov.ua/ua/osvita/profesijno-tehnichna-osvita/dualna-osvita/>.
3. У Кропивницькому навчатимуть операторів дронів [Електронний ресурс] // СВNews. – 2018. – Режим доступу: <https://cbn.com.ua/2018/09/26/u-kropyvnytskomu-navchatymut-operatoriv-droniv/>.

Жумбей М.М.

*кандидат педагогічних наук, доцент,
ДВНЗ «Прикарпатський національний університет
імені Василя Стефаника»*

МІЖДИСЦИПЛІНАРНИЙ ПІДХІД ЯК ПРОВІДНИЙ ЧИННИК ІНТЕНСИФІКАЦІЇ ПРОЦЕСУ ФОРМУВАННЯ ЗАГАЛЬНОКУЛЬТУРНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТНІХ МЕНЕДЖЕРІВ ТУРИЗМУ

У процесі глобалізації сучасної вищої освіти головні вихідні керівні вимоги до організації формування загальнокультурної компетентності впливають із закономірностей сучасного етапу процесу підготовки майбутніх фахівців сфери туризму і спрямовують на вирішення основних його завдань. Ці вимоги можна викласти у вигляді таких принципів:

- міждисциплінарної інтеграції для формування загальнокультурної компетентності;
- професійної спрямованості під час організації навчання: вивчення дисциплін гуманітарного циклу визначається системою знань та вмінь, необхідних для вирішення завдань у майбутній спеціальності;
- диференційно-системної культурологічної підготовки, що передбачає вивчення дисциплін з диференційованим культурологічним змістом і активізацію засвоєних знань під час вивчення суміжних дисциплін;
- інтеграції комунікативного і діяльнісного підходів до побудови курсів, що передбачає наповнення професійної складової процесу підготовки комунікативним спрямуванням;
- принцип толерантних взаємостосунків, що передбачає вияв поваги, емпатії, доброзичливості під час дискусій щодо вирішення проблемних ситуацій, можливість висловити й обґрунтувати власну думку;
- принцип концентричного накопичення загальнокультурного досвіду під час вивчення дисциплін гуманітарного та професійного циклів та реалізації його в практично-професійній діяльності.

Перераховані принципи не суперечать один одному. Вони взаємопов'язані. Їх набір – відносно цілісний. Урахування зв'язків та взаємовпливу всіх принципів сприяє цілісній організації процесу навчання.

Провідним принципом виступив міждисциплінарний підхід до формування загальнокультурної компетентності.

Мета статті: розкрити суть і значення міждисциплінарного підходу у процесі формування загальнокультурної компетентності майбутніх менеджерів туризму.

В Україні існує громадська організація «Міждисциплінарна Академія Наук України», основними цілями якої є: сприяння розвитку науки, утворення і культури в Україні; сприяння організації і координації фундаментальних і прикладних наукових досліджень; сприяти впровадженню наукових досягнень в область народного господарства України; сприяння міжнародній співпраці в області науки та культури; інтеграції українських вчених в світову наукову спільноту [1].

Переваги міждисциплінарного підходу: а) мотивація студентів до вивчення певної дисципліни, ґрунтовного осмислення та порівняння, застосування отриманих знань на практиці; можливість по-новому бачити вивчене; збагачення кругозору, підвищення творчості та самостійності студентів; поєднання набутих знань, навичок та вмінь в одне ціле та сприйняття вивченого матеріалу як нерозривної єдності; можливість реалізувати головні дидактичні принципи навчання [2].

Ми розглядаємо поняття «підхід» як сукупність засобів для впливу на об'єкт для надання йому необхідних якостей і властивостей.

Міждисциплінарний підхід як педагогічне явище реалізується в міжпредметних зв'язках і забезпечує змістову інтеграцію, взаємопроникнення дисциплін гуманітарного, фундаментального та професійно-практичного спрямування для інтенсифікації процесу формування загальнокультурної компетентності майбутніх менеджерів туризму. У викладанні цих дисциплін виняткового значення надавали сумісному міжпредметному плануванню для встановлення можливостей кожного курсу впливати на формування загальнокультурної компетентності, усуненню різночитання у визначенні фактів, понять, створенню міжпредметних схем, тезаурусів [3].

Для культурологічного спрямування фундаментальних та професійних дисциплін, а також для професійного спрямування дисциплін гуманітарного циклу обрали відповідні центри, що виступали показниками сформованих компонентів загальнокультурної компетентності – когнітивного, морального, комунікативного. Такий принцип концентричного накопичення загальнокультурного досвіду під час вивчення дисциплін гуманітарного та професійного циклів та реалізації його в практично-професійній діяльності став основою для визначення змісту підготовки та планування роботи зі студентами 1-3 курсів, тобто на мотиваційно-ціннісному та продуктивно-творчому етапах підготовки. У таблиці 1 наведено фрагмент планування роботи на засадах міждисциплінарного підходу та з урахуванням принципу концентричного накопичення загальнокультурного досвіду професійної діяльності.

Таблиця 1

**Збагачення фундаментальних та професійних дисциплін
культурологічним змістом на засадах міждисциплінарного підходу
на першому році навчання**

Дисципліни гуманітарного блоку	Дисципліни фундаментального та професійного блоків	Уведення змісту культурологічного спрямування	Інтегроване знання	
			Компетенція, результат	Вид компетенції
Історія української культури	Історія туризму	Національні особливості туризму. Історико-культурницькі типи світогляду.	Здатності: розуміти ідеї поступу національної культури; до аналізу складних явищ суспільного життя; спів відносити культурницькі ідеї з практикою. Переконання:само реалізація неможлива без прилучення до здобутків національної культурної спадщини	Когнітивна, моральна
Філософія	Історія туризму	Світоглядне самовизначення	Здатність до: організації та оцінювання інформації за допомогою інформаційних технологій; застосовувати комп'ютерні технології для спілкування та пізнання дійсності	Моральна
Філософія	Інформатика та інформаційні технології	Духовна і матеріальна цінності. Інформація як цінність. Інформаційна культура	Культура міжособистісного, полікультурного спілкування.	Моральна, когнітивна, комунікативна
Іноземна мова	Інформатика та інформаційні технології	Іншомовна термінологія.	Культура пошукової діяльності	Моральна, когнітивна, комунікативна
Філософія	Технологія туристичної діяльності	Матеріальні, духовні потреби, цінності. Піраміда цінностей	Переконання: задоволення основних потреб людини є професійною цінністю менеджера туризму	Моральна

На першому курсі не дуже багато нормативних дисциплін гуманітарного і фундаментального спрямування – лише філософія, іноземна мова та історія української культури, натомість той культурологічний мінімум, що першокурсники отримують під час вивчення історії української культури та філософії, необхідно інтегрувати з професійним знанням під час вивчення таких дисциплін фундаментального та професійного блоків, як: історія туризму, інформатика та інформаційні технології, технологія туристичної діяльності.

Так, під час опрацювання навчального матеріалу з історії туризму відбувається засвоєння інтегрованого знання про національні особливості туризму, історико-культурницькі типи світогляду та світоглядне самовизначення, що сприяє формуванню здатностей когнітивного та морального характеру, а саме: здатності до аналізу складних явищ суспільного життя, що допоможе у визначенні перспектив розвитку туристичної галузі; готовності співвідносити культурницькі ідеї з практикою, що сприятиме розвитку такого напрямку професійної діяльності, як організація культурного туризму. Крім того, таке інтегроване знання є основою для прийняття ідеї поступу національної культури, формування переконання в тому, що самореалізація як особистості й фахівця неможлива без прилучення до здобутків національно-культурної спадщини.

До дисципліни «Інформатика та інформаційні технології» було уведено такі поняття, як *духовна і матеріальна цінності, інформація як цінність, інформаційна культура*, що попередньо опрацьовувалися під час вивчення філософії. Метою такої міжпредметної інтеграції було формування здатності до організації та оцінювання інформації за допомогою інформаційних технологій, а також готовності застосовувати комп'ютерні технології для спілкування та пізнання дійсності, що є складовими когнітивної, моральної та комунікативної компетенцій.

Двосторонню міжпредметну інтеграцію було здійснено для дисциплін «Іноземна мова» та «Інформатика та інформаційні технології». Зміст цих дисциплін було збагачено комп'ютерною іншомовною термінологією, що сприяло підвищенню культури пошукової діяльності та міжособистісного, полікультурного спілкування.

Збагачення змісту навчання культурологічним матеріалом відбувалося й на 2 та 3 роках навчання, що буде висвітлено у подальших дослідженнях.

Список використаних джерел:

1. Міждисциплінарна Академія Наук (МАН) [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.man-ua.at.ua>
2. Олізько Ю. Міждисциплінарний підхід як засіб реалізації основних дидактичних принципів навчання. Ю. Олізько. [Електронний ресурс]. – Режим доступу [http://www.kamts1.kpi.ua/sites/default/files/files/olizko_mizhdestsyplinaryi\(1\).pdf](http://www.kamts1.kpi.ua/sites/default/files/files/olizko_mizhdestsyplinaryi(1).pdf)
3. Синякова М. Г. Основные подходы к определению сущности общекультурной компетентности бакалавра менеджмента / М. Г. Синякова // Международный журнал экспериментального образования. – 2010. – № 9. – С. 23-35.